

Sodnijska prepoved proti operatorjem.

Sodišče v Ebensburgu, Pa., je začasno ukazalo premogovniški družbi, da se ne sme vmešavati v javne shode stavkajočih rudarjev v Vintondalu. Hays, pravni zastopnik Unije za ameriške civilne svobodščine, in odborniki krajevne rudarske organizacije so izposlovali "indžunkčen". — Aretacije rudarjev v Indiani in Utahu. — Konferenca med voditelji rudarjev in železniških delavcev v svrhu enotne stavkovne fronte se vrši danes v Cincinnatiju.

Vintondale, Pa. — Okrajni sodnik McCann v Ebensburgu je v soboto dovolil preliminarni "indžunkčen" proti Vinton Colerics kompaniji na zahtevo rudarske organizacije in Unije za ameriške civilne svobodščine. Sodnijska prepoved ukazuje omenjeni premogovniški družbi, da ne sme ovirati organiziranih rudarjev, kadar javno zborujejo na prostorih, ki so njihova lastnina ali jih pa najamejo. Tožbo za sodnijsko prepoved je vodil Arthur Garfield Hays, pravni zastopnik Unije za ameriške civilne svobodščine v New Yorku, ki je bil zadnji mesec brutalno napaden na tem mestu, ko se je hotel prepričati, dali še obstoji svoboda govora v stavkovnih okolišnih Pennsylvania.

Vinton Colerics Co. ni imela zastopnika pred sodiščem, ko se je vršila razprava. Sodnik McCann je nekaj časa omahoval, rekoč, da je treba slišati drugo stranko, predno se kaj ukrene. Hays, ki je našel dolgo vrsto krivice, ki se gode rudarjem v Vintondalu, je vprašal sodnika, kako je mogoče prisiliti premogovniško kompanijo, da polji zastopnika k razpravi; on je prišel iz New Yorka, dočim je družba pred nosom sodišča in se ne zmeni. Hays je dejal, če sodišče ne more narediti drugega valed odsotnosti tožene stranke, lahko saj izda "indžunkčen" proti operatorjem, da se ne bodo vmešavali v mirna zborovanja rudarjev. Položaj v Vintondalu — je rekel Hays — je ofenziven. Mesto ni ameriško, temveč zaprt.

Sodnik je nato odgovoril, da v svobodni demokraciji ne sme biti zaprtega mesta in je dovolil prepoved.

Rudarji so že isti dan preizkusili sodnijsko prepoved, dali kaj drži. Sodišali so javni shod na odprtem prostoru nasproti pisarne Vinton Colerics kompanije in glavna govorinica sta bila Arthur Hays in John Brophy, predsednik okrožne rudarske organizacije.

Washington, D. C. — Vodstvo rudarske unije United Mine Workers of Amerika poroča ob začetku dvanajstega tedna stavke, da 650,000 rudarjev stoji odločno v boju. Vrste stavkarjev so neomajne.

Medtem se pa znižava zaloga premoga v deželi približno za štiri milijone ton tedensko. Vlada biro geološkega merjenja javlja, da je v tednu, ki je končal s 10. junijem, znašala vsa produkcija premoga 5,078,000 ton, medtem ko bo produkcija zadnjega tedna veliko manjša; istočasno se porabi 8,500,000 ton premoga tedensko.

"Ljudstvo se vsakakor še ne zaveda pravega položaja glede zaloge premoga," se glasi poročilo rudarske organizacije. "Premogarska industrija ne bo mogla zateči velike izgube goriva pred zimo in odjemalci bodo trpeli zaradi njihove sedanje brezbrzičnosti. Ako se bi ljudstvo zavedalo prave situacije, bi prisililo operatorje, da se pogajajo s rudarji glede nove merne pogodbe. Rudarji bodo nadaljevali s stavko toliko časa, dokler ne bo sklenjena merzna pogodba, katere jim bo jamčila umestno mezdo."

Poročilo se dalje glasi, da so stavko največ zakrivil lastniki ne-unijoniziranih rudarjev, ki so mislili, da je zdaj pravi čas za uničenje organizacije rudarjev.

Brazil, Ind. — Tukaj je bilo aretiranih dvanajst stavkajočih rudarjev na obtožbo, da so iznivali k izgredom. "Zapuščeni so bili proti poročilu \$1000. Zaporna povelja so izdana proti 150 rudarjem. Aretacije izvirajo iz demonstracij.

(Dalje na 2. strani.)

ALI BO VLADA PREPREČILA STAVKO ŽELEZNIŠKIH DELAVCEV?

Washington, D. C. — V ponedeljek se je izvedelo, da namerava predsednik Harding podpreti vladni železniški odbor v akciji proti unijam železniških delavcev, ki niso zadovoljne z znižano mejo in zdaj glasujejo o vprašanju stavke. Vest se glasi, da administrativna ne bo pustila stavke, ki bi ovirala železniški promet in namerava izbrabiti vsa postavna sredstva za preprečenje štrajka.

S KONVENCIJE AMERIŠKE DELAVSKE FEDERACIJE.

Ta teden so na vrsti vaša vprašanja; poskus, da federacija preide iz defenzive v ofenzivo.

BODOČE KONVENCIJE SE BODO VRŠILE V JESEN.

Cincinnati, O., 19. jun. — Važna vprašanja, ki pridejo na dnevni red konvencije ta teden, so: prehod iz defenzive v ofenzivo, mednarodne zadeve, resolucija za priznanje Sovjetske Rusije in razne notranje afere. Vprašanje industrijske forme še ni položeno na polico, dasiravno je konvencija že zavrgla dva predloga, ki sta posredno in neposredno tikala te stvari.

Program ofenzivne akcije je bil v megi. Eksekutiva obljublja nekaj načrt. Podpredsednik Woll je dejal večer, da se je federacija že od vojne neprestano umikala, toda dalje več ne pojde; federacija je zdaj s hrbtom ob zidu in mora takoj začeti z ofenzivo.

Posebni odesk, ki se bavi s načrtom, kako nastopiti proti razsodkom vrhovnega sodišča v slučaju Coronado in glede razveljavljenja zakona proti otroškemu delu, predloži svoje poročilo v sredo. Kakšno priporočilo poda odesk, se ne ve. Mogoče osvoji soglasje senatorja La Folletteja, ki je zadnje sredo dejal pred delegati, da je treba delati za spremembo ustave, tako da nižja sodišča ne bodo več imela pravice razveljavljati zakonov na temelju neustavnosti, a če najvišje sodišče anulira zakon, tedaj mora imeti kongres oblast, da dotični zakon ponovno sprejme.

Federacija bo tudi skušala poliskati pot za preizkušnjo razsodbe v slučaju Coronado Coal kompanije. V tem slučaju je najvišje zvezno sodišče razsodilo, da so delavske strokovne organizacije lahko tožene za odškodnino.

Konvencija je zaključila, da se bodoče konvencije vrše v oktobru namesto v juniju, ko ni več tako vroče.

Lewis, predsednik rudarske unije, ki je bil na lanskim konvencijam kandidat za predsednika federacije, letos ne bo kandidiral. Rekel je, da nima časa misliti na kandidaturu, ker je preveč zaposlen pri stavki rudarjev.

POLICIJA JE REŠILA BEBOA IZ ROK LINČARJEV.

Chicago, Ill. — Emil Henson je poznan v soseshni, da ni v njegovi zgornji izbi vse v redu. Napadel je nekega mladega dekleta in takoj se je zbral ulična drhal, broječa okoli dva tisoč glav. Po bebu so pričele padati pesti, dokler se ni onesvestil. Nekdo je prinesel vrv in mu jo dal okoli vratu, da ga linčajo. V tem kritičnem trenutku so se pripeljali trije policaji v avtomobilu s policijske postaje, da odvadejo beba v zapor. Policaji so videli, kaj drhal namerava in apelirali so nanjo, da jim beba izroči. Za odgovor so dobili porogljiv krikot. Policaji so udarili s količji po bližnjih in si kmalu napravili pot do beba, katerega so odgnali v avtomobil. Drhal je metala kamenje in opoko na policaje, ki so odvedli beba v zapor.

ŠKUNA ZASEJENA.

Glanston, R. I. — Oblasti so zasegle škuno "Katie B.", ker je prevažala iganje. Na nji so našli iganje in več mornarjev je bilo aretiranih.

NEZMOŽNOST PRIVATNIH INTERESOV RAZGALJENA.

CESTNOŽELEZNIŠKA DRUŽBA POTRATI NA LETO OD \$250,000 DO \$800,000.

Tako izjavlja inženir Walter N. Polakov.

New York, N. Y. (Federated Press). — Toliko hvaljeno sposobnost privatnih bizniških interesov je postavil inženir Walter N. Polakov v pravo luč, ko je pred lokalnim cenilnim odborom izjavil, da Interborough Transit kompanija in Brooklyn Transit kompanija na leto potratita v svojih električnih centralah do tri milijone dolarjev.

"Električne centrale družbe Interborough," je izjavil inženir Polakov, "imajo preveč opreme. Lahko proizvedejo 403,000 kilovatov vsakega, a to se zgodi samo enkrat v letu in za petnajst minut, ker ne potrebujejo več ko 240,000 kilovatov."

Temu je dodal, da družba vrže proč na leto od \$250,000 do \$800,000, da vzdržuje opremo, ki jo ne rabi.

"Kompanijske metode", je poudarjal inženir, "so zelo zastarele."

Po teh besedah je inženir napravil zelo značilno opazko:

"Atmosfera v električnih centralah je taka, kot je ima skupina, ki se boji vohunov."

Obe cestnoželezniški družbi sta potrošili v zadnjih par letih več milijonov dolarjev, da preprečita organiziranje svojih uslužbencev in zlomit stavke. Obe kompaniji vzdržujeta vohunski sistem, ki seveda stane lep denar. Za vse to plačajo ljudje, ki se vozijo v vozovih uličnih železnice.

URABLJENJE ŽENE PRI BELLEM DNEVU.

Služica iz takozvanih boljših.

Cincinnati, O. — Albert Marshall, lastnik gostiln Grand Damsant in Tondstool, ne živi v najboljšem sporazumu s svojo soprogo. Njegova soproga je vložila tožbo za zakonsko ločitev. Marshall se je pa prizadeval pregovoriti svojo soprogo, da umakne tožbo. O tem pa zopet njegova soproga ni hotela nič slišati.

Marshallova je odšla na golfpolje igrališče, da se tam zabava v družbi drugih dam, ki nimajo drugega dela, kot da posejajo taka ali si sovratna igrišča. Po prašni cesti je naenkrat pridrdral avtomobil, iz njega so skočili trije neznanec in s silo odvedli Marshallovo v avtomobil. Predno so se ljudje zavedli, kaj se je zgodilo, je avtomobil s Marshallovo, ki je klecala na pomoč, izginil ljudem izpred oči. Ko je prvi učinek popustil, so seveda vsi hoteli k avtomobilu, da ujamajo ugrabčice. Telefonirali so na vse kraje na policijo, da ustavi avtomobil. Zastonj so bila vsa prizadevanja. Šele zvečer je bila uganka razvozljana, ko je Marshallova telefonirala William Shawu, da jo je ugrabil njen soprog z namenom, da ji prigovarja, naj umakne tožbo za zakonsko ločitev. Povedala je, da se je onesvestila, na kar jo je njen soprog odložil v Magnesia Springsu, Ind., in je nadaljeval svojo pot.

LETALCA PONESEČILA SMRTNO.

Louisville, Ky. — Lajtnant Robert E. O'Hanley in seržant Arthur Heyme sta padla doli s letalom, ko sta bila 300 čevljev od tal. V splošnem sodijo, da se je letalo naglo preveč na stran in je izgubilo ravnotežje in padlo na tla. Oba letalca sta ostala v podrtinah, ki so pričele takoj goriti. Predno je došla pomoč, ju je obšel plamen, da je bilo vsako rešilno delo izključeno.

STRELA JE UDARILA V PLAV.

Minneapolis, Minn. — Strela je udarila v plav, na katerem se je vozil Raymond F. Thomas, učitelj plovavanja. Učila je Thomasa na mestu. Dva druga, ki sta stala na plavu, nista zadobila najmanjših poškodb.

DEMONSTRACIJE PROTI VOJNI SE BODO VRŠILE TUDI V AMERIKI.

Washington, D. C. — (Feder. Press). — Demonstracije proti vojni, katere bo obdrževal proletarijat v Evropi dne 29. in 30. julija ob osemletnici izbruha svetovne vojne, se bodo vršile tudi v Ameriki. Narodni svet za razoroženje je aranžiral demonstracije. Vse organizacije, ki so za odpravo vojne, so pozvane, da bombardirajo kongres z mirovnimi resolucijami brzojavno in pisмено ter zahtevajo nadaljnjih korakov za stalni mir. Nabiti bodo tudi plakati po vseh mestih, ki jih mogoče doseči, z besedami: "No more war (nobene vojne več)". Narodni svet za razoroženje je sklenil potrošiti \$250,000 za protivojno kampanjo.

KOLIKO SO VREDNI POHODI BREZPOSLECEV?

POHOD KANADSKIH DELAV. OV ODGOVARJA NA TO VPRAŠANJE.

Brezposelni in dosluženi vojaki so napravili dolgo pot, uspeha ni nobenega.

Ottawa, Can. (Fed. Press). — Armada brezposelnih delavcev pod vodstvom "generala" Frank Rileyja, ki je bila več ko dva tedna na pohodu iz Toronta v Ottawo, da predloži ministrskemu predsedniku svoje nritožbe, je dospela v Ottawo in so tudi zapustila, brezposelni delavci so pa še vedno brez dela.

Ko so se dosluženi vojaki zbrali, da odmarširajo v Ottawo, dve sto milj daleč, se je zbralo v Torontu okoli 200 do 300 brezposelnih delavcev.

Vsa časa na potu je bila uvedena vojaška disciplina in tisti, ki se niso ravnali po poveljih, so bili izključeni od nadaljnjega pohoda. Poveljnik je imel svoj štab, toda njegova beseda je bila zadnja in odločilna. Vsa časa na pohodu je bila armada v strahu, da se ji pridružijo vohuni drugih organizacij, ki so bile proti takemu pohodu, češ, da taki pohodi ne prinesejo odpmoči proti brezposelnosti. Na potu si je armada vedno pridobivala novince, ki so se ji pridružili.

Vseeno je pa nastala nepokorščina v armadi, čeprav so vsakega dobro premerili, ako ni vohun, ki se želi ji pridružiti. Organiziral je stvar "general" MacDonald, ki je hotel postati "slaven" kot Coxey s svojim pohodom v Združenih državah. Nepokorščina je nastala proti njemu in armada ga je odstavila kot poveljnika. Mesto njegove je postal "poveljnik" Frank Riley. In tako je pravi in prvi poveljnik postal vodja brez armade. Obtožbe proti njemu so bile, da je mekužnež, ki spi in prenočuje v hotelih.

Armada se je približala 40 do 50 milj Ottawi po večdnem pohodu. Nekdo, ki je simpatiziral z njimi in je lastoval več tovrstnih avtomobilov, je poslal armadi vest, da jim da tovrne avtomobile na razpolago, da se pripelje v mesto. Svojo ponudbo je utemeljil s tem, da bodo brezposelni delavci izgledali malo bolj, ako zadnjo pot napravijo na avtomobilih, mesto da hodijo peš, ker ne bodo tako trudni.

Ponudba je bila sprejeta. Avtomobili so kmalu dospeli in bilo jih je devet. Zopet se je obudil strah, da je to mogoče delo vohunov in Riley je odklonil avtomobile.

Končno je armada primarkirala v Ottawo. Riley je hotel armado peljati v mesto v nedeljo, ko ljudje prihajajo iz cerkev. V Ottavi je tudi uveden odlok za prihranitev dnevnih svetlobe in ko je armada stopala v mesto, so bile ulice prazne, kajti ljudje so bili v cerkvah. Nastanila se je v hišah, ki so bile zanjo pripravljene.

Drugi dan se je armada postavila v redne vrste pred parlamentom, kjer jo je sprejel ministrski predsednik s svojim kabinetom. Riley je povedal, da je na tisoče delavcev brez dela v Kanadi. Priporočal je, da naj vlada nekaj stori za brezposelne delavce.

(Dalje na 2. strani.)

ZADRUŽNIŠTVO V SLUŽBI JAVNEGA ZDRAVJA.

ODKAR JE USTANOVLJENA MLEKARSKA ZADRUGA, SE JE ZNIZALA UMRLJIVOST MED DETETI.

Zadruga niso le velika opora za delavstvo, ampak tudi na drug način koristijo človestvu.

New York, N. Y. — Ameriška kooperativna liga izjavlja, da se je v Minneapolisu zelo znižala umrljivost med deteti in tudi veliko manj ljudi umre za legarjem, odkar so konzumentje ustanovili svojo zadrugo mlekarne in smetanarne.

Liga pravi, da zadruga mlekarne oddaja konzumentom mleko, ki je bolj bogato na smetani, kot je bilo mleko, predno se je ustanovila zadruga.

"Zelo razveseljiv uspeh je, da se razpečava bolj mleko", pravi Ameriška kooperativna liga, "in da zdaj umre manj ljudi za legarjem, V Minneapolisu ni še tako malo ljudi umrlo za legarjem kot zdaj, in ravno tako je Minneapolis mesto, ki ima najnižje število smrtnih slučajev zaradi legarja. Drug razveseljiv uspeh je, da zdaj umre tudi manj detet. V letu 1920 je odpadlo na 1000 rojstev 65 smrtnih slučajev, to število se je v letu 1921 znižalo na 55."

Mlekarska zadruga v Minneapolisu zdaj razpeča največ mleka v tem mestu. Mesečno proda za \$130,000 produktov iz mleka po nižji ceni. Produkt je cenejši, kot je bil prej.

Iz navedenega poročila je spoznati, da delavske zadruga ne vrše le dobrega dela za delavstvo, da jim služijo kot podpirne organizacije ob času stavke ali ob času gospodarskih kriz, ampak konzumenti dobe dobro in nepridejno blago, kar pomaga zboljšati splošno zdravje.

VOJAŠKA NAGRADA V SENATU.

Washington, D. C. — Voditelji republikanske stranke so pokazali, da hočejo, da se prvo reči colinski tarif, za colninskimi tarifom naj pa pride na dnevni red šele vojaška nagrada. To dejstvo je izvalo v senatu burno debato. Senator Ashburst iz Arizone je obdržal voditelje republikanske stranke, da je to le poteza, ki ima namen ubiti vojaško predlogo. Izjavil je, da je prišel čas, da ljudstvo izve resnico. Večina v senatu navidezno zagovarja vojaško nagrado, v resnici pa dela proti nji, je rekel senator Walsh iz Massachusettsa.

Senator McCumber, predsednik finančnega odseka, je odgovarjal opoziciji. Rekel je, da se kongresno zasedanje ne odloži, dokler vojaška nagrada ni bila sprejeta.

V razpravo so posegli še drugi senatorji in senator La Follette je izjavil, da je pri volji z nekaterimi drugimi senatorji v odločno opozicijo in da bo predlagal, da se odloži colninski tarif, dokler ne bo rešeno vprašanje vojaške nagrade.

PRIVATNI BIZNIŠKI INTERESI POGORELI NA SODIŠČU.

Washington, D. C. — Gulf Refining kompanija je tožila vlado za \$7,511,391 odškodnine. Svojo tožbo je opirala na dejstvo, da je vlada prevzela v vojnem času šest njenih ladij in da je družba zaradi tega imela veliko izgubo.

Vlada je vložila protipetošo, češ, da je družba prejela več na voznini, kot je bila upravičena do odškodnine. Družba mora plačati \$499,565.

Tožba samanasabi pa pokazuje, koliko je vreden patriotizem privatnih bizniških interesov in kako samogoltni so ti interesi, kadar gre za dobiček.

VREME.

Chicago in okolice: V sredo oblačno in nestalno. Hladni severno-vzhodni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24. urah: najvišja 70, najnižja 64. Sonce izide ob 5:14, zaide ob 8:28.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.
Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 na tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 na tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov na vseh listih mora biti s titlom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.
Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER of THE FEDERATED PRESS"

Datum v oplenjenju n. pr. (Junija 20-22) poleg vsakega imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Posredite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

KAKO DRŽI PROHIBICIJA?

Dobili smo prepoved za uživanje opojnih pijač. Mnogi vzgojevalci in sociologi so rekli, še predno je bila prohibicija uzakonjena, ne prihajate s prepovedmi za uživanje opojnih pijač, ampak rajše podučite ljudstvo o škodljivosti opojnih pijač, učite zmernost v vsem in dosegle boste uspehe, katerih zastoj pričakujete od prohibicije. Pametni ljudje so se strinjali z njimi, fanatikom so pa te besede toliko zalegle, kakor če bi majhnim otrokom pripovedovali, da se opečejo, ako hodijo okoli peči.

Prohibicija je prišla. Posledice so precej znane. Veliko ljudi je umrlo, ker so mislili, da pijejo dobro žganje, pa so pili strup — lesni alkohol, katerega so jim prodali brezvestni ljudje. Drugi so oslepel, tretji oboleli, na ulicah se vidi več pijancev kot v predprohibicijskem času in marsikatero družinsko tragedijo je povzročilo tihotapsko žganje. Reče se lahko, da nas je prohibicija privela iz dežja pod kap. To je tudi povzročilo, da se je razširila agitacija za spremenitev Volsteadovega zakona in da se dovoli prodajati in variti pivo in delati vino. Kakor so preje naraščali pristaši prohibicijskega gibanja, ker so mislili, da prohibicija ustvari milenij, ravno tako se zdaj množe njeni nasprotniki in zagovorniki piva in vina.

Nasprotniki prohibicije so rekli pred njeno uvedbo, da bo prohibicijoniste pričelo skominjati tudi po drugih prepovedih, ko dosežejo prepoved opojnih pijač. In niso se motili. Ustanovili so že organizacije proti uporabi tobaka, ki sicer zdaj ne hodijo preveč v javnost, odkar se je pojavilo močno gibanje za preklc Volsteadovega zakona.

V Traverse Cityju v Michiganu je šel tudi župan med prohibicijoniste. Domisljal se je pač, če imajo drugi pravico delati za sprejem prohibicijskih postav, imam jaz kot najvišja glava v mestu pravico, da izdam prohibicijske fermane. In res je izdal prepoved, v kateri je strogo prepovedal, da ženska, omožena ali samska, ne sme nositi hlače do kolen mesto krila.

Županov ferman je bil objavljen z vsemi grožnjami, ki so pripovedovale, kaj zadene grešnice, ki se ne pokore, a žene so šle na delo. Peli so telefonski zvonci, obdržavale so se takoj še isti večer seje. O joj! Drugi dan so žene priredile pohod v mestu. Korakale niso v krilih, pa tudi bander z napisi niso nosile, ki bi pripovedovali, da se žene ponižno podvržejo županovemu fermanu. Žene so korakale v hlačah do kolen.

Žene morajo pač vedeti bolje kot župan, kaj je zanje pripravnejše pri hoji: hlače do kolen ali pa dolga krila. Brzjav je ni sporočil, kaj namerava storiti župan. Ali prekliče svoj ferman, ali bo pa gledal mirno, kako je njegov ferman pripomogel, da je uvedel novo žensko modo.

Tako učinkujejo prohibicije. Marsikdo ni nikdar okusil opojne pijače, dokler niso bile prepovedane. Ko je bila prepoved uzakonjena, ga je pričelo mikati, da okusi prepovedani sad. Pokusil ga je, mogoče se mu je dopadel in postal je prijatelj tihotapskega žganja. Šlo je navzdol, odporna sila je postajala slabša in slabša, dokler ga demon — alkohol ni imel popolnoma v svoji oblasti. Mnogi niso nikdar prelomili zakona. Prišla je prohibicija. V začetku so mogoče imeli trdno voljo, da ne okusijo več opojne pijače, ko poide domača zaloga. Volja je bila trdna, a meso je bilo slabo. Ko so pošle pijače v zalogi, so kupili, kar so dobili. In ker tisti ravno tako krši zakon, ki kupi opojne pijače, ako nima za to dovoljenja, so prelomili prohibicijski zakon, kot oni, ki na tihotapski način izdeluje opojne pijače in jih prodaja.

Svetopisemska bajka nam pripoveduje, kako je človek v raju prelomil prvo prohibicijsko postav, ko je Bog prepovedal Adamu in Evi uživati sad od drevesa spoznanja. Adam in Eva se nista zmenila za prohibicijo in sta rajše izgubila rajsko srečo, kot da se pokorita prohibiciji. Pripadniki prohibicije prav radi čitajo in razlagajo sv. pismo. Saj v prvih vrstah tega gibanja vidimo duhovne raznih veroizpovedanj, katerih je v Ameriki toliko, da menda ni človeka, ki jih zna naštet na pamet. Ti ljudje naj se nauče iz te legende, ako boja prohibicija nima toliko učinka, da se ljudje ravna po nji, ne more tudi človeška prohibicija imeti tistega učinka, o katerem so pisemski sodili, da ga ima, ko so pričeli agitirati za prohibicijo.

SLIKE IZ NASELBIN.

Ringo, Kans. — Ko sem pisal zadnjič v št. 135, da dela polovica ljudi v Kansasu, sem zapisal nepravilno, ker napisati bi moral, da obratujejo v mnogih onih luknjah, v resnici pa ne vem, koliko ljudi dela. Dela jih precej.

Kar se tiče nočnega dela in dne 1. maja, sem jih videl, ko so šli delat, kaj pa so delali, tega seveda ne vem. Pravijo, da morajo stražiti oni svoj rov. — Podpora hočejo imeti! Tudi jaz bi jo rad imel, pa je ne dobim. Nekateri tu so jo hoteli dobiti, a člani dobro pazijo, kdo je v resnici potreben podpore. Kdor je torej dobil podporo, jo je v resnici potreben. Vsek si lahko misli, kaj se pravi stavkati skozi devet mesecev. — Član društva št. 238.

Washington, Pa. — Pred tednom je bilo v tukanjem lokalnem listu "Washington Observer" poročano, da se je združilo več premožnih družb jugozapadno od Pittsburgha, Pa., ki posedujejo 30 premožnikov. Dne 11. junija je poročal omenjeni list, da bodo te premožne družbe pričele z obratom dne 1. julija z neuničljivimi delavci. To pomeni "odprto delavnico". Upam, da se jim to ne bo posrečilo sedaj, ko se stavka takorekoč bliža svojemu koncu in so zaloge premoga počle. Po petem okrožju bodo družbe skušale z vsemi podlimi sredstvi s pomočjo raznih agentov po državah z zapeljivimi in goljufivimi pretvezami zvesti ljudi v past. Delavci, trpinji, vztrajajte še nekaj tednov in zmaga nam je zagotovljena. — M. F.

Is Zapadne Virginije. — Kot sem zadnjič poročal, da se stavka mirno nadaljuje, tako je tudi sedaj. Samo nekaj najetih smo dobili, ki pa so vse prej kot nakladati premoga, tako, da niso kompaniji v korist in nam škodovati ne morejo. Kompanija si seveda prizadeva na vse načine, da bi zlomila našo organizacijo, toda vse trud je zastoj, ker mi stojimo trdno kakor skala in bomo, dokler ne bodo izpolnjene naše upravičene zahteve.

Pred kratkem sem bil povabljen na šenitovanje na Phillips, W. Va. Povabilu seveda nisem odrek, ker tamkajšnji rojaki so ob taki priliki vredni, da se jih obide. Vem, da je malokje šlovek tako postrežen, kot če se odzove njihovu vabilu. Lepo se jim zahvaljujem za dobro postrežbo, ženinu in nevesti pa moje čestitke.

Na tem potovanju sem slišal, da je nekaj naših rojakov, ki opravljajo delo in so celo člani S. N. P. J.; pred stavko pa so bili tudi člani rudarske organizacije. Izsverili so se in šli opravljati delo, zato bi po mojem mnenju morala tudi SNP z njimi postopati strogo po pravilih.

Se imate nekaj časa, da opustite tako delo in pristopite na stran stavarjev. Ne odlašajte, da ne bo prepozno.

Posredivam rojake širom Unije. — T. M.

Girard, Kans. — Ker se nihče ne oglasi iz te naselbine, bom jaz napisala par vrst o stavki, trajajoči že devet mesecev. Nekateri so opustili stavko in delajo že po več mesecev v rovi, ki so jih sami najeli in jih sami obratujejo, drugi pa sopot hodijo v Missouri in tam delajo mesto onih, ki so tudi zastavkali.

Nekateri pravijo, da tam ničesar ne zaslužijo. Zakaj pa pravzaprav potem delajo? Ali ravno radigata, da pomagajo lomiti stavko? Mislim, da ne morejo biti veseli svojega novega imena, ki ga pretrpa vsak navaden delavec, včasih temu pa vem, da celo prezirajo in saničujejo one, ki še vedno vztrajajo na stavki. Poleg tega celo hočejo, da bi zanje plačevali assessment k društvu.

Tak je položaj v Kansasu po devetih mesecih stavke. Sedaj, ko vsi snaki dobro pokazujejo za zmago rudarjev, pa zapuščajo člani organizacijo in vrste stavarjev. — Opozorjam jih, da prenehajo s delom, ker s tem bodo storili dobro sebi in društvu. Zmaga bo tedaj gotovo na naši strani. — Žena stavarja.

Roundup, Mont. — Stavka v tej okolici je stooštota in poteka brez kakih nemirov. V državi Utah kakor se vidi je še vedno nekaj nevednešev, ker vsaki dan ima človek priliko videti tovorni vlak iz omenjene države, naložen s premogom in vozeč v izhodne kraje.

Premogari v omenjeni državi pristopijo k organizaciji vsaj ob

12. uri, ker drugače se vas bo za vedno prišlo slabo ime.

Poročati imam žalostno vest, da je dne 6. junija umrl član našega društva, Julius Marinčič. Pogreb se je vršil dne 8. junija ob številni udeležbi članstva društva Slovenski napredek, št. 132 SNP in članstva društva J. K. J. Vsem udeležencem se iskreno zahvaljujem v imenu društva. V enakih slučajih bo tudi članstvo našega društva prišlo čisto na pomoč soseščemu društvu. — Frank Gruden, tajnik.

Girard, O. — To je malo, a zato tembolj prijazno mestce, ki šteje do sedem tisoč prebivalcev, od teh okoli 200 Slovencev. Imamo več podpornih društev, pripadajočih k raznim jednotam in zvezam in tudi samostojno društvo "Girardski fantje", ki precej dobro napreduje, kar priča, da ima še nad sto članov in tudi precejšnjo blagajno po ne prav dolgem času svojega obstanka. Nikomur torej ni treba biti izven društva in o samljenemu v slučaju bolezni.

Imamo tudi pevsko društvo "Ljubljanski vrt", ki je priredilo koncert dne 30. maja (Decoration Day) v tukanjem Slovenskem domu. Koncertu je tudi prisostvovala mešana pevsko društvo Zvon iz Clevelanda s svojim dobrim pevovodjem mr. Kogojem na čelu. Zapeli so nam več lepih slovenskih pesmi v zboru, solo in dvospevu. Gdš. pevke so se dobro obnesle. Želi so priznanje občinstva vsi, kar je pričel dolgotrajni aplavz po odpetju.

Prireditve se je tudi udeležilo hrvaško pevsko društvo Strossmayer iz Youngstowna, O., kjer so tudi priznani dobri pevci. Zapeli so nam več hrvaških pesmi in pokazali, da so res dobri pevčevali. — Udeležila se je slovenska godba iz Farrella, Pa., ki nam je igrala brezplačno in se jim tudi mora priznati, da so dobri godeci.

Najlepšo hvalo izrekamo vsem skupaj za njih trud in za poštvalnost in o priliki jih zagotavljam, da smo pripravljeni jim vrniti.

Zabavali smo se izvrstno, da mislim, da ni nikomur žal, da se je udeležil naše prireditve. Žal pa je lahko vsem tistim, ki niso bili navzoči. Vsaj ob drugi priliki ne bodo izostali.

Hvala vsem pevcem, pevkam, godcem, kuharicam, natakarjem in vsem ostalim, ki so na katerikoli način pomagali do dobrega uspeha zabave. — Pevski pozdrav vsem pevcem in pevkam širom Unije. — Član.

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosvete.

Ralph, Mich. — Delavske razmere so se tukaj toliko izboljšale, da, ako kdo hoče delati, delo sedaj lahko dobi, seveda plača je še vedno zelo nizka in mizerna. Ker me je dosti rojakov vprašalo, kje naj si kupijo železniški vozni listek za prihod sem, jim povem, da vsak naj kupi listek do postaje Channing, Mich., in potem pa tam vprašajte za moj naslov. Delo dobi tukaj lahko več mož pri sekanju drv, takozvani "Cemical Wood". Plača je od sedanjih ali corda po \$1.60. Dober delavec, kateri razume to delo, lahko zasluži do \$6.00 na dan. Dobra hrana. Lahko pišete za pošlano na moj naslov: John Fende, P. O., Ralph, Mich.

Breezy Hill, Kans. — V sedanjem času vsak dopisnik predvsem poroča o delavskih razmerah in tako hočem tudi jaz. — Stavka se je pri nas lepo razvijala, dokler niso prišle tuliti parne piščali. Sheridan Coal Co. je dala v našem nekaj rogov rudarjem, ki so še komaj čakali, kdaj se začne z obratom. Superintendent je sklical sejo pri rovu št. 7 in povedal, pod kakimi pogoji lahko najamejo rov. Oni rov je bil zaprt že devet mesecev in pol vled prejšnje in sedanje stavke. Povedal jim je, da imajo rov očistiti in spraviti v red, ker je dosti kamenja dol padlo in potem, da lahko začnejo obratovati. Plačal jim bo samo od tone premoga \$2.50, kadar bo že na železniškem vozu. V našem jim je dal rov za tri mesece. Ta čas mu bodo rov že spravili v red, potem ga pa kompanija zopet prevzame.

Omeniti moram, da od mrtvega dela ni še plačajo, delavci pa morajo od tistih dveh dolarjev in pol rov držati v redu, plačati inženirje, delavce, ki so zunaj rova, dnevne delavce v rovu, dati krmo živini, od vsake tone štiri cente za zavarovanje samega sebe, za vodo, kovača, za električno si-

lo in sploh vse. Kompanija bo pa prodajala premog po \$14 do \$18 tono. Tu se je znašlo nekaj takih, da imajo še deske na očeh in začeli so z obratovanjem. Med temi ljudmi so tudi 4 Slovenci, trije od njih člani SNP. Eden izmed njih se je celo pred kratkim izjavil, da je najbogatejši izmed vseh na Breezy Hillu.

Vse člane jednote opozorjam, da opuste tako delo, kajti SNP je sedaj dobila dovoljenje za poslovanje v državi Kansas. S takimi člani bomo postopali po pravilih. Apeliram na našega nekdanjega tajnika, tedaj naprednega moža, da opusti delo. Kaj si mislite, člani in rojaki, ko bo ta stavka končna, da je vseeno, če ostane v Kansasu unija ali ne? Če boste tako nadaljevali, kot se pričeli sedaj, bomo še ob to, kar imamo.

Pomislite rojaki, premogari, kaj si bodo mislili o nas illinoiski premogari, če bomo pomagali spraviti na površje "open shop" v Kansasu? Imeli so nas za predne delavce in zato so nas podpirali v zadnji stavki, ali ne bo sramota za nekoč zavedno kansasko delavstvo, če se bo to zgodilo? S kako zavestjo boste šli po drugih državah, ko tu ne bo več unije in vas bodo vpraševali drugod, kaj ste delali med stavko v Kansasu? Pa recimo, da še ostane unija v Kansasu, tedaj pa bo vsak suspendiran, kdor sedaj vrši delo. Suspendiran bo za 99 dni in plačal bo \$10 kazni ter \$10 kopenske pristopnine. Zdjaj ne pomagajte izgovor, da je kdo že toliko in toliko časa doma, da ne more vztrajati več. Bodite doma še en mesec ali dva in potem boste toliko lažje plačali dolgeve, če si obdržimo to, kar imamo. Če se to izgubimo, tedaj bomo morali delati akoraj zastoj. Sedaj se hvalijo nekateri, da so zaslužili po \$7 do \$8 na dan. Da, akoro verjel bi jim, toda počakajo naj, da bodo dobili kuverte s računom in tedaj bodo videli.

Ko sem jaz dobil nov prostor, nisem prvi dan ničesar zaslužil, oni se pa postavljajo, koliko so zaslužili. Po mojem mnenju nič, a kolikor so, so ono, kar so naložili nakopane premoga od starih premogarjev, ki so ga nakopali in nastreljali še pred 9 meseci in pol. To velja za one pri št. 7 na Breezy Hillu in št. 12 na Grounu.

Kolikor mi je znano, jih še ne dela veliko tu v Kansasu; kakor pišejo kapitalistični listi, okoli 1,400. To še ni nikaka polovica, kot je poročal dopisnik iz Ringa v št. 134, ker vseh premogarjev v Kansasu je krog 10,000.

Pozivljam vas še enkrat, da pustite delo, dokler ni prepozno, ker vsaka lopata, ki ga pride sedaj na površje, škoduje nam kakor vam, čeprav se tega sami ne zavedate ali pa se nočete zavedati. — Stavkar.

Camp 50, Kans. — Čitam in čitam Prosveto, a iz naše naselbine ni dopisa. Sedaj je vendar dovolj časa za pisanje. Mislim, da dopisov odtod ni valed tega, ker so naši sotrpini preveč zaposleni s operatorstvom. Mnogo jih je, ki si domisljajo, da bi bili lahko samostojni operatorji in si iščejo male luknje okrog. Seveda s tem nam zelo škodujejo, kakor škodujejo tudi samim sebi in svojim otrokom. Če nas bodo sedaj s tem delom porazili, bodo porazili ravnotako svoje otroke, ki se bodo morali v bodočnosti boriti za to, kar ste vi sedaj zanemarili. Ne zanemarjajte unije, v kateri je sedaj za vas edina rešitev.

V tem kritičnem in odločilnem času delate, vaši sotrpini pa stavkajo in so doma. Čakajo na dober izid stavke že devet mesecev, izid odlašate dober in akorajšen vizid in pomagajte našim nasprotnikom. Kopljeite premog, ga prodajate operatorjem, oni pa se vam smiečajo, ker vedo, da vaše početje koristi njim, vam in nam pa ne izmerno škoduje. Skrajni čas je, da odločite orodje, sicer se boste kasneje kesali, a vam kesanje ne bo pomagalo. Dobro veste, da to ne more trajati dolgo in nadejamo se, da bo zmaga naša, kako pa boste potem pristopili na našo stran po končani stavki? Če dobimo, vas bomo dali na črno listo, ako pa ne, bomo zapomnili vaše imena in vedeli, kako se vas spominjati. Sami boste še najbolj prizadeti.

Neštete dopise vidite v Prosveti in tudi bratje v Illinoisu čitajo o vas, da se poslušujete dela kot nekaki operatorji. Od povsod pišejo, kako so solidarni in zavestni med njimi, tu pa je tako nesoglasje in o solidarnosti ni govora. S tisoči so nam prišli na pomoč illinoiski bratje, vi pa de-

late nasprotno, da škodujete njim mesto, da bi aložno nastopali in tako izkazovali svojo hvalenost. Kar so oni pomagali graditi, vi rušite. Mnogi niste tako potrebni, da bi morali delati, saj stotisoči bratov so na stavki in med njimi je večina potrebnih. Zato vztrajajte vsaj še mesec dni ali toliko, da bo stavka končana, ker dosti dalje tudi ne morete trajati in bodite solidarni na naši strani. Ne pustite se pregovoriti od kakih agentov, ki so dobro plačani, da vam prigovarjajo na delo.

Govoriti so pričeli, da bodo podjetniki pričeli z obratom, tedaj pazite, da vas ne bodo pridobili zdaj, ko vse pokazuje, da je zmaga že na strani stavarjev. Če vas bodo vjeli, tedaj bodo pozkusili to drugo in pritiškali bode tembolj, samo da stavko zdrobe.

Vsi "operatorji" se takoj vrne v stavkovne vrste in ne čakajte, da vas bodo brenili lastni ki rogov, ker to se bo zgodilo nedvomno. — F. V.

SODNIJSKA PREPOVED PROTI OPERATORJEM.

(Nadaljevanje s prve strani.)
stracij v prejšnjem tednu, ko so stavarji zaprli več malih jamic v okolici Terre Haute.

V nedeljo so imeli rudarji shode v Bicknellu in drugih krajih z osirom na nadaljne demonstracije v okolici Clintona, kjer obratuje nekaj malih jamic, za lokalne potrebe.

Herrin, Ill. — Stavkujoči rudarji so ignorirali četico stavkocarov, ki pobirajo premog na površju Lester & Hamiltonovega posesta. Šerif Thaxton je opozoril delovodjo, da priyatni čuvaji, ki stražijo stavkocake, nimajo pravice orožja in ga bodo morali oddati.

Salt Lake City, Utah. — Milicarji, ki patrolirajo stavkovni okoliš v okraju Carbon, so aretirali okrog 150 stavkujočih premogarjev v domnevanju, da so med njimi napadalci vlaka, ki je vozil stavkocake zadnji teden.

Cincinnati, O. — John L. Lewis, predsednik U. M. W. of A., je naznanil v nedeljo, da formalna konferenca zastopnikov rudarjev in železniških delavcev glede enotne stavkovne fronte se vrši v torek zvečer, dne 20. junija.

Bert M. Jewell, predsednik železniškega oddelka pri Ameriški delavski federaciji, je javno obtežil vladni železniški delavski odbor, da je protidelavska večina tega odbora pomagala železniškim družbam zgraditi protistavkovno makino. Jewell pravi, da dokaz temu je, ker je odbor porazil merde nameščencev v delavnicah, na proгах in tovornih postajah, ni pa znižal medz signalistom, telegrafistom, vlakovnim depešarjem in delavcem v gotovih strokah. To pomeni, da hoče vladni odbor razcepiti organizacije železniških delavcev in obdržati v dobri volji signaliste in telegrafiste, ki lahko zavdajo družbam najhujši udarec, ako zastavkajo. Ti delavci, katerim ni bila znana mezda, ne morejo zastavkati, ker po zakonu nimajo vzroka. To izigravanje unij proti unijam je jasen dokaz, pravi Jewell, da imajo železniške družbe namen, uničiti organizacije železniških delavcev drugo za drugo.

KOLIKO SO VREDNI POHODI BREZPOSLECEV?

(Nadaljevanje s prve strani.)

Brezposelnim delavcem in dosluženim vojakom naj se izplača nagrada v gotovini. King in njegov kabinet sta obljubila, da bosta uvaževala priporočilo. Ministrski predsednik je spregovoril, da ni parlamentarnega odseka, ki bi sprejel njih pritožbo. Vlada je že storila, kar je bilo v njenih močeh. Na to je naštel, kaj je vlada vse storila za doslužene vojake. Toliko milijonov je šlo za penzije, toliko milijonov za odlikovanje, toliko milijonov za odpravo trpljenja, ki ga je povzročila brezposelnost. Okoli dve sto dosluženih vojakov, ki so brez dela, ni z zamenjanjem poslušalo tega hladnega naštevanja dobrot.

Armada je odkorakala zopet v hiše, v katerih je bila nastanjena. Drugi dan je "general" izdal povelje za povratek. Pot v Toronto se mora napraviti zopet poč. Odklonil je vladno ponudbo, po kateri je imela armada izreden vlak na razpolago. V noči je silno deževalo in armada je prenočevala v hlevih in grmovju, da se ubrani dežja. Naslednji dan se je armada zopet vrnila v Ottawa in je bila pri volji sprejeti izredni vlak, da jo popelje v Toronto. In prihodnje noč je bila armada v Torontu. To je uspeh, ki ga je dosegel pohod brezposelnih delavcev v glavno mesto.

IZ DELAVSKEGA SVETA.

(Federated Press.)

Generalna stavka v Vera Cruzu je končana, kar se tiče pristanišnih delavcev, toda v mestu se nadaljuje. — V glavnem mestu Mehike, kjer stavlja organizacije Splošne delavske zveze rdečih unij, so v nedeljo izbruhli večji nemiri. Trije delavci so bili ubiti in pet ranjenih v spopadu s policijo. Dvajset oseb je bilo aretiranih.

Ofenziva proti osemurnemu delavniku je zdaj v teku malone po vsej Evropi. V Švici proti osemurnemu delavniku tako velika nevarnost, da je Zveza strokovnih unij morala sklicati izredni zbor, na katerem je bil izdelan načrt za delavske protiofenzive. Švicarski parlament namerava uvesti deseturni maksimalni delavnik. — Enak boj imajo tudi delavske organizacije v Holandiji, kjer bi delodajalci izsilili deseturni delavnik. Unije so pooblastile svoje eksekutive, da se naj poslužijo vseh potrebnih sredstev za odvrnitev reakcije.

Razne vesti.

ŠERIF INVADIRAL CERKEV.

Duhovniku pred oltarjem je postavil sodnijski odlok.

Racine, Wis. — Šerif Nate James je zadnjo nedeljo povzročil paniko v tujakinski katoliški cerkvi Sv. Roze, ko je med mašo šerif stopil v cerkev in korakal naravnost pred oltar ter izročil duhovniku rev. Johnu B. Piettu sodnijske listine. Duhoven je prenehal s mašo, sprejel odlok in po končanih ceremonijah se je odpeljal v Milwaukee k nadškofu po nasvet.

V fari Sv. Roze je še nekaj časa revolucija. Dva farana sta tožila župnika in porota je jima priznala \$16,000 odškodnine zaradi obrekovanja. Ista dva farana sta bila potem izvoljena v cerkveni odbor, toda nadškof ju noče potrditi. Odborniki sta se ponovno obrnila na sodišče in posledica je bila, da je šerif zelo nepobno stopil v cerkev in pretrgal mašo.

DEŽELA JE SUHA, LADJE SO MOKRE.

Washington, D. C. — Na ladjah je dovoljeno prodajati opojne pijače, ko zapuste trimiljski pas na odprtem morju. Tako je odločil zakladniški departament po izjavi P. A. Vise, odvetnika prohibicijske enote.

Med tem ko se je širila ta govorica v Washingtonu, so prohibicionisti želi dva poraza. Prvi poraz so želi, ko je zborniški odsek za trgovsko mornarico sklenil, da odkloni Bankheadov amandament v subvencijski predlogi, da ladje ne dobe vladne podpore, ako se na njih prodajajo opojne pijače. Drugi poraz je prišel, ko je zbornica vzela v pretrus Edmondov amandament, po katerem postane Volsteadov zakon veljaven tudi na morju. Po tem amandamentu bi bile vse ladje podvržene kazni, ki prihajajo v ameriške pristane, ako se na njih prodaja opojna pijača. Odsek je sklenil, da se predloga predloži strogo po glasovnih strank.

Vneti prohibicionisti so izvajali eno zmago, ker je zdaj prepovedano v transitu pošiljati opojne pijače prek ameriškega kontinenta, ako služijo za pijačo.

Irske volitve.

Dublin, 19. jun. — Splošni izid volitev za novi irski parlament, ki so se vršile v petek, še ni znan, toda pristaki mirovne pogodbe z Anglijo upajo, da bodo imeli večino. Štetje glasov je do zdaj pokazalo, da je izvoljenih 27 svobodnodržavcev, ki so za pogodbo, in 20 republikanov, ki so proti pogodbi. V Corku je dobil kandidat delavske stranke Roy Day največ glasov, najmanj glasov pa ima član O'Callaghan, republikan. Izvoljen je Day, dva svobodnodržavci in republikan Mary McSwiney, sestra znanega corkskega župana, ki se je umrtil s gladom v ječi.

Požiganje hiš in prelivanje krvi v Belfastu se nadaljuje.

Zračna črta Moskva-Zenova.

Zenova, 19. jun. — Redna eroplanaka plova med Moskvo in Zenovo se odpre 1. julija. Letala bodo potrebovala 36 ur iz Moskve v Zenovo in obratno in letala bodo dvakrat v tednu. Nemške parobrodne družbe so financirale podjetje.

DOHER TEK IN NA ZDRAVJE!

Chicago, Ill. — Od kar je bila uvedena prohibicija, se po vsej Ameriki množe kot gobe po dežju podjetja, v katerih izdelujejo neopojne pijače. Chicago ni izjema v tem oziru. Te neopojne pijače prihajajo na trg pod bobnešimi imeni raznih sadnih sokov, dasi ravno ni dostikrat v njih kapljice sadnega soka. Načelnik zdravstvenega departamenta se je prišel brigati, kaj je v teh neopojnih pijačah. In koncem tedna je dal po policiji zapreti štiri taka podjetja. Mesto sladkorja je bil v pijačah saharin, mesto sadnega soka pa kemikalije. Dokler ni bilo prohibicije, so lahko ljudje odprto kupovali alkoholni strup, zdaj pa kupujejo druge strupe.

SPORAZUM MED BANKIRJI IN MEHIKO.

New York, N. Y. — De la Huerta je podpisal sporazum s mednarodnimi bankirji zaradi odplačila tujezemakega mehiškega dolga. Sporazum bo predložen še predsedniku Obregonu v podpis. Zaostale obresti se prične plačevati s 2. januarjem 1923. Zaostale obresti znašajo okoli 200,000 dolarjev.

RAZSODIŠČE JE ZNIŽALO MEKDO.

New Haven, Conn. — Razsodišče je odredilo, da se zniža meza za motorikov in sprevodnikov, vposlenih na cestnih železnicah Connecticut kompanije, za 5,45 odstotke. Minimalna meza znaša 45 centov, maksimalna pa 52.

PROFITI ŽELEZNIŠKIH MAGNATOV SE NE ZNIŽUJEJO.

New York, N. Y. — Poročano je že bilo, da sta železniški družbi Northern Pacific in New York Central napravili lep dobiček. V lepem profitu ne zaostaja tudi železniška družba Michigan Central, ki je podružnica kompanije New York Central. Omenjena družba je napravila v letu 1921 \$7,725,000 čistega dobička. Takega profita ni imela kot v letih 1918 in 1919. Njen profit je več kot še enkrat tako velik, kot ga je družba imela v letu 1920.

ZOPET SO NALOŽILI MANJ PREMOGA.

New York, N. Y. — V tednu, ki je nehal s 3. junijem so naložili \$744 železniških voz manj premoega kot v prejšnjem tednu. Tako poraba Ameriške železniške družbe. Vseh železniških voz je bilo naloženih 86,626 ali 49,741 manj kot v tem tednu prejšnjega leta.

SOCIALISTI PUSTILI LA FOLLETTU PROSTO POLJE.

Milwaukee, Wis. — (Federated Press.) — Socialistična stranka v Wisconsinu je na svoji konvenciji zaključila zadnjo soboto, da ne bo postavila svojega kandidata za svetnega senatorja pri jesenskih volitvah. S tem je dana prilika senatorju La Follettu, da bo lahko ponovno izvoljen.

Vandervelde je opustil zagovornitvo v Moskvi.

Moskva, 18. jun. — Emile Vandervelde in drugi inozemski zagovorniki socialnih revolucionarjev, ki so pred sodiščem zaradi raznih in protirevolucionarnih činov, so opustili službo. Vandervelde je obljubil obtožencem, da ostane še nekaj časa v Moskvi in jim bo dal pravne nasvete. Sovjetsko časopisje je v sled tega napadla Vandervelde kot strahopetca, ki je pustil svoje klijente na cedilu.

Natenata zahteva več nemškega premoega.

Berlin, 19. jun. — Reparatcijska komisija je obvestila Nemčijo, da zavetniki niso dobili dovolj premoega v zadnjih par mesecih kot zahteva pogodba. Nemška vlada bo najbrž pojanila, da je produkcija premoega v Nemčiji zelo padla zadnje čase.

Leninu se vrača zdravje.

Moskva, 19. jun. — Uradni bulletin se glasi, da se Lenin počuti veliko boljše. Vsi simptomi bolezni so izginili. Lenin je zapustil posteljo, toda priporoča se, ker so zdravniki prepoznali vsako delo. Bulletin je podpisal med gimni zdravniki tudi nemški specialist dr. Feliks Klemperer.

Civilna vojna na Kitajskem.

London, 19. jun. — Brzojavke iz Hongkonga sporočajo, da je polica v Kantonu zelo resen. General

Čenčijungming, poveljnik južnokitajskih čet, je rebeliral proti predsedniku dr. Sunjatsenu in zadnji petek okupiral Kanton. Sunjatsen je pobegnil iz mesta, toda obdržal je toliko vojaštva na svoji strani, da se nadaljuje bojevanje zunaj mesta. Sunjatsen ima šest bojnih ladij, ki so ves dan bombardirale Kanton. Tujci beže iz mesta.

S polja vede.

Civilizacija se pomiče proti severu.

Vilhamur Stefanson, največji živeči raziskovalec arktičnih krajev in avtor mnogih knjig glede Daljnega severa, je dejal zadnje dni pred Ameriškim geografskim društvom v New Yorku, da se središča civilizacije pomičejo proti severu in pot človeštva vobče drži v smer severnega tečaja.

Sedeži civilizacije so bili enkrat v južnih krajih — je dejal Stefanson — kjer je bila srednja temperatura 78 stopinj Fahrenheit. Današnja središča civilizacije so Pariz, London in New York, kjer je 50 do 52 stopinj povprečne klime. V prihodnjih dveh ali treh generacijah se središča pomaknejo v Winnipeg, Chicago, Stockholm in Petrograd ter v druga mesta z enako temperaturo. Srednja temperatura v Chicagu je 57 stopinj, dočim je nižja v drugih imenovanih mestih; v Winnipegu je 33. Sever nima s tem nič opraviti. Temperatura je, ki šteje. Čim bolj napreduje civilizacija, tem večje je spoznavanje ljudstev, da je sever prijetnejši za bivanje.

Doba arktičnega raziskovanja je končana in zdaj pride doba arktičnega komercijalizma. Čas prihaja, ko bodo ljudje bivali v severnem pasu. Ljudje imajo napačno misel, da je Arktiki velika ledena puščava, kjer mastnolčni Eskimoti žive na ribji masti in spijo na ledu, ali to ni res. Arktični kraji so danes dobro znani in naseljeni že čistijo nove dežele in polagajo temelj trgovini in industrijam.

Doba čudešev.

Večkrat alikimo, da je doba, v kateri so se godili čudeži, daleč za nami. S stališča znanosti se je t. d. doba čudežev začela. To mora potrditi vsakdo, ki vidi iznajdbe in odkritja, ki jih dosegel človeški um v zadnjih petindvajset letih.

Tukaj sledi dvajset pridobitov znanosti v omenjenem kratkem času:

1. Odkritje X-zarkov, s katerimi lahko vidimo skozi človeško telo.
2. Odkritje elektrona, ki je enota snovi in elektrike in ki nam kaže konstrukcije atomov.
3. Odkritje radija in sorodnih mineralov, ki mogoče uresničijo sanje starih alkemistov glede izpreminjanja kovin.
4. Odkritje načina za štetje atomov, tako drobnih teles, ki se stavljajo snov, da bi jih treba bilijone na konici igle, ako bi jih hoteli videti s prostim očesom.
5. Iznajdba ultramikroskopa, s pomočjo katerega je mogoče tisočkrat povečati nevidne stvari, katerih prejšnji mikroskop (drobnogled) ni mogel odkriti očesu.
6. Odkritje štirih novih plinov v zraku, med katerimi je tudi helij, in kateri so bili prej odkriti s solncem s pomočjo spektroskopa.
7. Iznajdba zdravilnih serumov, ki se razvijajo v raznih živalih. Na primer davica se zdravi s serumom, ki je razvit v telesu konja.
8. Iznajdba cepilnih serumov za prepreženje epidemskih bolezni.
9. Zgradba Panamskega prekopa, ki je velikega pomena ne le za plovo in trgovino, marveč je čiščenje Kanalske cone tudi odkrilo, da so komarji raznašalci bacilov malarije in rumene mrlice. Z izuževanjem kužnih močvirij se odpravijo omenjene bolezni.
10. Iznajdba človeva podmornice, ki se potopi in plava pod vodo kakor riba.
11. Iznajdba avtomobila, katerega šene puhanje eksplozivnega plina in ki lahko drvi dve milj na minuto.
12. Iznajdba eroplana, ki tehta čez tona in se lahko dvigne v zrak kljub zakonu težnosti ter leti dve do tri milje na minuto in greleti ocean.
13. Iznajdba balona ogromne velikosti, ki premagava veter in se lahko vodi po prekokontinentalnih in prekomorskih zračnih goth.
14. Iznajdba brezžičnega brzojava, ki nosi depše po vsem svetu.
15. Iznajdba radijskopa, po katerem je še možno govoriti čez polovico sveta.
16. Odkritje načina za izluščanje duhika iz zraka s pomočjo elektrike, iz katerega se na eni

strani izdelujejo močne eksplozivne snovi, na drugi pa izvrstna umetna gnolja.

17. Izdelovanje barvil in kemikalij iz premoga, žamole.

18. Fotografiranje milijonov svezd, ki se ne vidijo s prostim očesom.

19. Iznajdba astronomskih aparatov, s katerimi je možno izmeriti velikost in težo tujih solnc, ki so tako daleč od nas, da njih svetloba, ki drvi 186,000 milj na sekundo, potrebuje več let, da doseže zemljo.

20. Iznajdba laboratorijskega aparata, s katerim se meri brzina drveče svetlobe.

Vse te iznajdbe so naravnost čudovite. V srednjem veku se bi bile smatrale za čarovništvo in iznajditelji ter odkritelji bi bili v nevarnosti za svoje življenje. Danes vemo, da se popolnoma ujemajo z naravnimi zakoni.

Ako je bilo polje iznajdb in odkritij tako plodonosno v zadnjih petindvajsetih letih, kaj smemo pričakovati v prihodnjih sto letih — tisoč, desetstisoč in 50,000 letih!

Razvoj verstva.

Po Henry H. Tichenorju.

Sedanje tri glavne vere: budistična, mohamedanska in kristjanska, predvsem pa zadnje dve, so smes nebrojnih primitivnih verstev, ki segajo daleč nazaj v neolitiko (poznejšo kameno) dobo. Vse vere civiliziranega človeka — ako se sme tako imenovati — imajo korenine v verah barbarkega človeka. Vera, kakor vse drugo, je produkt razvoja.

Kdaj in kje se je začela najprimitivnejša vera, ne vemo. Nedvomno je divji človek, ko se je v njegovi glavi zasvital prvi medli žarek misli in uma, lakal pojasni na vse, kar je videl in slisal okrog sebe; ker ni dobil pravega odgovora, si je začel razlagati stvari po svojih revnih zmožnostih. Tako si je ustvaril vero.

Kar dobro vemo, je to, da je človek častil in oboževal vse: živali, rastline, rudnine, kamen, sandle, rože, solnce, luno in svezde, nižje in višje živali s seboj vred in naredil fantastične stvore. Zrak nad seboj, gozdove in pustine okrog sebe in globočino morja, jezer in rek je napolnil s bogovi in duhovi, dobrih in slabih, katerim je podelil različne službe. Kar je bilo dobrega, je izhajalo od dobrih bogov, slabo pa od slabih. Vihar, toča, blisk in grom, mraz in sneg, potres, povodenj, bolezen itd. je bilo delo slabih bogov, dočim so dobri bogovi prinašali blagodejni dež, solnce, svetlobo, toplo vreme, rodovitnost polja, zdravje in dober plen.

Skratka paleolitiki človek (v stari kamnjeni dobi) ni bil nikdar v skrbeh za boga in čarovnika. Če je drevo pri jami imelo po naključju veliko grčo ali bolj zavito vejo, je bilo bog. Češčenje lesa in kamna v prirodno zraslih in izglajenih figurah je bila menda najprimitivnejša vera človeka.

Nato je sledilo češčenje živali, ki ga opazoma še danes pri raznih divjakih. Ko se je človek izuril v ročnih delih, je zavrgel naravne malike in začel jih delati same iz lesa, kamna in pozneje iz kovine; slikal jih je na platno in steno. Pozneje je živalke malike zamenjal s človeškimi, končno si je pa zamislil nevidne bogove in duhove, dobre in slabe, katere je nasečil nad oblaki in pod zemljo in katerim je tesal, klesal in slikal predstavnike na zemlji. Predstavniki bogov pa niso bili le kipi iz kamna in lesa, temveč tudi živi ljudje, ki so trdili, da so v neposredni zvezi s bogovi. Ti ljudje so bili duhovniki, ki so si sčasoma pridobili ljudstva in postali vladarji. Prva vlada v civiliziranih državah Mezopotamije, Palestine in Egipta so bile duhovniške vlade. Primitivni duhovniki so bili obenem tudi čarovniki in zdravniki, pravzaprav mazaši.

Barbarski človek pa ni oboževal le živali in prirodnih ter narajenih malikov, temveč še marsikaj drugega. Iz primitivnega malikovalstva v Aziji je vzklil takozvani falicizem, to je češčenje spolnih organov, v zvezi s tem je bil plodonosni učinek solnce, dežja in zemlje kot predmet oboževanja. Ta vera je bila svojčas splošna pri vseh rodovih, ki so se bavili s poljedelstvom. Vasko setev se pričeli s nepopisnimi seksualnimi orgijami v veri, da bo polje bolj rodilo. Starejši Fenicijani, Grki in narodi v Mali Aziji in Egiptu so bili podvrženi falicizmu. V razvalinah mest iz tistih časov se še najdejo kamniti predmeti, ki imajo obliko spolovila in ki so služili za češčenje.

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904.

Podporna Jednota

Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODESK:

Predsednik Vincent Calkins, podpredsednik Andrew Vidich, R. F. D. T. Box 52, Johnston, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolniškega oddelka Blas Novak, gl. blagajnik John Vogrich, urednik glasila Jože Zavrtnik, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODESK:

John Underwood, predsednik, 406 W. Hay St., Springfield, Ill., Martin Zelesnikar, Box 276, Harborton, Ohio, Fred A. Vider, Box 675, Ely, Minn., John Terdel, Box 161, Lawrence, Pa., John Gorick, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODESK:

OSREDNJE OKROŽJE: Blas Novak, predsednik, 2657-59 S. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROŽJE: Jože Ambrožič, Box 386, Moon Run, Pa.

ZAPADNO OKROŽJE: John Groelch, 14821 Pepper Ave., Cleveland, O.

Anton Sular, Box 104, Gross, Kans., za Jugoslavijo.

Max Mare, Box 168, Buhl, Minn., za severozapad.

Mike Zugel, 5453 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadzorni odbor:

Frank Zalta, predsednik, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill., Frank Somrak, 5800 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 5808 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Združitelni odbor:

Predsednik: Frank Aleš, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.

Joško Oves, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Još. Skuh, 1101 E. 63rd St., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6202 St. Clair Av., Cleveland, O.

POZOR! — Korespondenca s gl. odborom, ki dela v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsedništva se naslovijo: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVIJO: Bolniška tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vobče se naslovijo: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI S BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo Frank Zaltu, predsedniku nadzornega odbora, ligar naslov je spodaj.

Vsi prisilni na gl. porotni odesk se naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 416 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, natančna, opisna, naročila in spisi vse kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 S. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Simboli falicizma žive še danes v krščanstvu. Zvoniki pri cerkvah in podobe konjske podkve nad vratmi cerkve niso nič drugega kot refleksa starodavnih podob moškega in ženskega spolovila.

Poznejši grški bog Dionizij — bog rodovitnosti — je potomec falicizma. V to vrsto je spadalo še več drugih božanstev, iz česar sledi, da se je grška mitologija razvila iz prejšnjega falicizma.

Totemizem, ki še obstoji med mnogimi indijanskimi rodovi v Ameriki in rodovi v Afriki, Avstraliji, Aziji ter na nebrojnih otokih, ima tudi polverski značaj, ker omenjenega verstva. Totem pomeni katerikoli predmet, žival, ali rastlinski, po katerem ima rodbina divjaka svoje ime. Otrok dobi ime po materi. Sorodniki in imenom se ne smejo ženiti med seboj, izvzemaj pri Aruntih v srednji Avstraliji, kjer se ženijo v totemski zadrugi. Aruntski otrok ne dobi imena po materi, marveč po kraju, kjer ga je mati spočila. Ako se kraj imenuje Divja mačka, ima tudi otrok to ime. Arunti verujejo, da je vsako dete otrok duha, predvsem duha kake živali. Po njihovi veri je svet poln duhov, ki lazijo naokrog in iščejo prilike, da se nasele v ženski. Kadar človek umre, gre njegov duh začasno nazaj v žival, iz katere se zopet pri prvi priložnosti naseli v ženski ter se rodi kot nov človek. Na ta način verujejo Arunti v neumrlnost duše brez nebes in pekla!

Češčenje živali je bilo nekoč splošno. Posebno medved je igral veliko ulogo. Grška boginja Artemisa je bila v zvezi s medvedjim božanstvom. Devica, zavite v medvedovo kožo, so plesale ob praznikih te boginje in pred ženitvijo.

Todaj v južni Indiji imajo še danes bivola za sveto žival. Stari Indijci so častili kravo. Veliko božanstvo v starem Egiptu je bil bik Apis. Ko je stari bik erknil, so ga balzamirali in položili v rakev s velikimi verskimi ceremonijami. Pri odkopavanju razvalin mesta Memfis so našli grobove najmanj sto bikov. Ko je stari bik poginil, so Egiptčani izvolili mladega na njegovo mesto, katerega so prej dobro izobčili v bikovskem semenišču. Apis je bil črn bik, o katerem so Egiptčani verjeli, da je spoštet s žarkom iz nebes in rojen iz devične krave. (Tu se vidi, da katoliška vera nima originalnega brezmadežnega spočetja.) Egiptčanski duhovni so zvesto zabeležili kraj in dan bikovega rojstva. Apis je imel svojo palačo v Memfis, kjer je seveda dobro živel na stroške neumnega ljudstva. Duhovni so ga opazovali in iz njegovega vedenja prerokovali bodočnost.

Pri tinklitakih Indijancih v Kanadi je vrana glavno božanstvo. Paa častijo Nosari v zapadni Aziji in Kalangi na Javi. V Siamu je beli slon sveta žival, v kamuram je duša menda samega Budde. Kdorkoli ujame belega elefanta, dobi nagrado. Slona peljejo h kralju, kjer je krščen in potem izpostavljen ljudem v češčenje. Oboževanje slona obstoji tudi v delih Indo-Kine, na Sumatri in v južni Abesiniji.

Riba je starodavno božanstvo. Bog Dagon, ki se omenja v svetem pismu, je bil riba-bog. Imel je ribje telo in človeško glavo ter roke. V grških templih Apolona in Afrodite so imeli svete ribe. Iz tega kulta izvira tudi navada v krščanski cerkvi, da verniki jedo ribe ob petkih in drugih postnih dneh. O božanstvu ribe pri starih Grkih govori tudi Ksenofon.

Kozel je bil tudi bog. Biljagi v Afriki še zdaj časte kozla kot svojega glavnega boga. Ljesehe, stari godni duh v severnih krajih Evrope, je bil naslikan s kozlimi rogovi, ušesi in nogami. Grški bogovi Pan, Silen, Satiro in Faun so imeli deloma kozja telesa.

Algonkvinski Indijanci so častili jelca. Ljudstva v severnem Borneju molijo kragulja. Konj je bil bog starih Galov (Francija). Imeli so konja-boga Rudifona in kobilo-boginjo Epono. Gondi v Indiji časte konjsko božanstvo, ki se imenuje Kodapen. Grški bog morja Posejdon, brat Zeusa in Plutona, je imel formo konja, ki je "tepel vodo v peno, drobil velike skale in bruhal konje iz morja." Na kmethih v mnogih krajih Evrope je še danes vera, ima duhi koruze obliko konja. — Divjak v zapadni Afriki molijo leoparda. Egiptčanska bogova Re in Horus sta bila v zvezi s levom in vrhu tega je bil lev-bog Baalbek in levinja-boginja Seket. Arabski bog Jaghut je bil lev.

Na Madagaskarju in nekaterih pacifičnih otokih častijo gaščarico. Gosenica je božanstvo v nekaterih krajih Avstralije. Hanuman, opica-bog, ima svoje častilce v Indiji. Ammon, bog starih Tebov, je imel podobo ovna. Hinduška živa in Durga sta tigra-bogova; v Nepalju še danes plešejo pred tema bogovima v tigerjevih kožah.

Stari Babilonci in Asirci so tudi častili biki, leve, volkove, itd. Hebreji seveda tudi niso bili brez teh božanstev. Zlato tele, ki so ga molili Izraelci ob času, ko se je njihov voditelj pogovarjal s Bogom na gori Sinaj, je le majhen dokaz, ki ga je zapisal neznan avtor svetih židovskih knjig, glede češčenja živali.

In kaj je kristjanski sveti duh v obliki goloba kakor simbol starejšega božanstva? Ravno tako so fantastične zveri, ki jih opisuje sveto pismo v knjigi Razodjenja. Krščanstvo je sleer vzelo po poznejšem paganstvu človeško obliko božanstva — največ je podedovalo od židovstva — toda tretja oseba svete trojice je le obdržala obliko ptice. Premnogi svetniki in svetnice tudi niso brez živalskega simbolizma. Sveti Rok ima palčka, Martin ima gos, Jurij zmaja itd.

(Dolje prihodnjiki.)

F. M. Dostojevski:

BESI

Roman v treh delih.

Preložil Vladimir Levstik.

(Dalje.)

Ko je videl Šatova, se je tako zbal, da je takoj zaloputnil linico ter pobegnil v posteljo. Šatov je začel trkati in kričati kakor divji:

"Kako si upate sredi noči tako razgrajati?" je kričnil Ljamsin preteče, toda polmrtev od straha, ko se je čez dve minuti oeslil, iznova odprl linico in se naposled prepričal, da je prišel Šatov sam.

"Nate revolver; vzemite ga nazaj in dajte mi petnajst rubljev."

"Kaj je to? Ali ste pijani? To je razbojništvo; samo prehladim se. Počakajte, da se ogrnem s pletom."

"Takoj mi dajte petnajst rubljev. Ako ne daste, bom trkal in kričal do jutra; okno vam razbijem."

"In jaz pokličem policijo, da vas utaknejo v luknjo."

"Mislite, da jaz nimam ust? In je jaz ne pokličem? Komu se je bati policije, vam ali meni?"

"Da le morete gojiti tako podla prepričanja! ... Vem, kam namigavate... Stojte, stojte, ne trkajte, za božjo voljo! Lepo vas prosim, kdo pa ima denar ponoči? Kaj hočete z denarjem, ako niste pijani?"

"Žena se je vrnila k meni. Deset rubljev sem vam popustil, niti enkrat nisem streljal z njim; vzemite revolver, vzemite ga še to minuto."

Ljamsin je mašinalno iztegnil roko skozi linico ter vzal revolver; počakal je malec, nato je mahoma sunil glavo skozi linico ter zajecel, sam ne vedoč, kaj dela, poln mrzle groze:

"Lažete, ni res, da bi se bila žena vrnila... Vi... vi jo hočete nekam popihati!"

"Kam naj jo popiham, tepec vi! Naj beži vaš Pjotr Verhovskij, ne pa jaz. Pravkar sem bil pri babici Virginiki. Obljubila je, da pride takoj. Vprašajte jo. Žena se muči; denarja potrebujem. Dajte mi petnajst rubljev!"

Cel umetni ogenj misli se je zablisnil v prekanjeni Ljamsinovi glavi. Vse so hipoma krenile v drugo smer, toda strah je bil razsodku še zmerom napoti.

"Ali kako vendar... saj ne živite z ženo?"

"Glavo vam razbijem za taka vprašanja!"

"Ah, moj Bog, oprostite, razumem... le ves omamljen sem bil... Razumem, razumem... Toda... kaj pride res Arina Prohorovna k vam? Ta je bosa, veste kaj? Vidite, vidite, kako lažete na vsakem koraku!"

"Gotovo se sedi pri moji ženi. Tak ne zadržujete me, saj nisem jaz kriv, da ste neumni!"

"Ni res, neumen nisem. Oprostite, nikakor ne morem..."

Ves zmeden je začel še tretjič zapirati; ali Šatov je tako zavpil nad njim, da je naglo spet pogledal na cesto.

"To je pravcat atentat na osebno svobodo! Kaj bi radi od mene, nu, kaj, kaj, povejte? In pomnite, pomnite, da ste me zbudili sredi noči!"

"Petnajst rubljev zahtevam, kuštrava koštrunja glava!"

"In če sploh ne maram revolverja nazaj? Kje imate pravico zahtevati? Kupili ste ga, stvar je končana; kje imate pravico? Take vsote vam ponoči ne morem dati, za nobeno ceno ne. Kje naj vzamem toliko denarja?"

"Ti imaš vedno denar; deset rubljev sem ti popustil, toda ti si znan Jud in oderuh."

"Pridite pojutrišnjem — ališite, pojutrišnjem, natanko opoldne, dobite vse, vse, ali ne?"

Šatov je tretjič divje zaropotal po oknu.

"Dajte deset rubljev in jutri, ko se dan zavihta, še pet."

"Ne, pojutrišnjem jutraj pet, jutri ne morem, sam Bog mi je priča. Rajši ne hodite, rajši ne bodite."

"Daj deset, o, lopov ti!"

"Zakaj tako zmerjate? Čakajte, da posvetim. Glejte, žipo ste izbili... Kdo zmerja ponoči tako nemarno? Nate!" je pomolil bankovec skozi okno.

Šatov ga je pograbil — komaj petrubeljski je bil.

"Bog mi je priča, ne morem, če me na mestu ubijete; ne morem, pojutrišnjem vse, kar hočete — zdaj ne morem!"

"Ne ganim se odtod!" je zarjul Šatov.

"Nu, tak vzemite, nate, še tole, vidite; več pa ne dam. Derite se na vse grlo, ne dam, naj se zgodi, kar hoče; ne dam, ne dam in ne dam!"

Ves se je potil od besnosti in obupa. Bankovec, ki ju je še navrgel, sta bila po rublju. Šatov je imel vsega skupaj sedem rubljev v rokah.

"Nu, vrag a teboj, oglasim se jutri. Pretepem te, Ljamsin, ako ne pripraviš še osmih rubljev."

"Saj me ne bo doma, budalo!" je Ljamsin naglo pomislil sam pri sebi.

"Stojte, stojte!" je divje kričnil za Šatovim, ki je že tekel stran. "Stojte, vrnite se! Povejte, prosim, ali je res, kar pravite, da se je žena vrnila k vam?"

"Tepec!" je pljunil Šatov in divjal proti domu, kar so ga nesle noge.

IV.

Arina Prohorovna — to naj omenim — ni vedela ničesar o sklepu na sinočnji seji. Virginiki se je vrnil ves pobit in onemogel; ni si upal povedati, kaj mislijo storiti. Ker pa si je vendar hotel olajšati srce, je razodel ženi polovico, to je, vse poročilo Pjotra Stepanoviča o namenu Šatova, da ovadi petorio; izjavil je sicer, da sam ne more prav verjeti, toda Arina Prohorovna je bila vseno v hudem strahu. In to je bilo vzklik, da je vstala, ko je Šatov pritekel po njo, in kljub svoji utrujenosti — vso prvo noč se je mučila z neprednogo — brez pomlajanja sklenila iti. Ve-

dno je bila prepričana, da je "takšna sodba kakor Šatov" zmožna buržoaske podlosti; toda vrnitev Marje Ignatjevne ji je odprla nov pogled na stvar. Strah Šatova, obupnost njegove prošnje in modelovanje za pomoč je pomenilo preobrat v izdajavskih čustvih: kdor je pripravljen pogubiti samega sebe, da le uniči druge, izgleda in govori drugače, nego so pičila dejstva. Z eno besedo, Arina Prohorovna je sklenila ogledati vse na lastne oči. Virginiki je bil ves zadovoljen z njeno odločnostjo — kakor da se mu je zvalilo težko breme s srca! Še upanje ga je navdalo: ob pogledu na Šatova je živo začutil neopravičenost domnevanj Verhovskega.

Šatov se ni varal; ko je stopil v svojo sobo, je našel Arino Prohorovno pri Marji Ignatjevni. Prišla je bila pred nekaj minutami ter z zaničevanjem spodila Kirilovo, ki je stražil pod stopnjicami; v naglici se je seznanila z Marie, ki ji ni hotela spoznati; našla jo je v "najslabšem stanju", to je, hudobno, razdraženo in "vladajočo se najmalodušnejšemu obupu". Preden je minulo pet minut, je ugnala vse njene ugovore.

"Kaj ste čenčali, da ne marate druge babice? Je pridigala prav takrat, ko je vstopil Šatov. "To je največja neumnost; vaš nenormalni položaj vam je pokvaril misli. S pomočjo navadne stare babice imate petdeset upanj izmed sto, da bo nesreča; in to pomeni več skrbi in stroškov, nego jih povzroči draga babica. Kako veste, da sem draga babica? Plačate mi pozneje; odirala vas ne bom, za dober uspeh pa jamčim. V mojih rokah ne umrete — še z drugačnimi sem imela posla! Otroka vam spravim še jutri v zavetilišče in potem na kmete v rejo; tako je stvar opravljena. Vi pa medtem okrevate, poprimete se pametnega dela ter lahko kmalu plačate Šatovu stanovanje in stroške, ki itak ne bodo preveliki..."

"Ah, ne... ne smem mi biti v nadlego..."

"To so čuvstva po močanskem razumu! Toda verjemite mi, da Šatov ne potrebuje skoraj ničesar, ako se hoče izpreobrniti iz fantastičnega gošpoda v človeka vsaj malce pametnih misli. Samo neumnosti mu ni treba delati, bobnati ne sme in divjati po mestu z visokim jezikom. Če mu nihče ne zveče rok, vzdigne jutraj vse tukajšnje zdravnike, kakor je zbudil pri nas vse pse po ulici. Zdravnikov ni treba, saj pravim, da jamčim za vse. Staro naj v božjem imenu še vzame za potrebo, to je malenkost. Sicer je pa tudi sam poraben za kaj, še razen neumnosti. Roke ima, noge ima, v lekarno lahko skoči, ne da bi žalil vašo čuvstva z dobrotami. Kje hudiča so tu dobrote? Ali vas ni spravil on v ta položaj? Kdo drugi vas je razdel z ljudmi, pri katerih ste bili za guvernant, s sebičnim namenom, da vas poroči? Saj vemo vse, kako je bilo... Sicer pa je prej sam pritekel kakor nor in kričal, da je slikala vsa ulica. Jaz se ne viličujem nikomur in sem prišla edino zaradi vas, iz načela, da so ljudje istih misli dolžni pomagati drug drugemu; to sem mu povedala, ko preden sem stopila iz hiše. Ako sem po vašem mnenju odveč, kar zбоgom; da le potem ne bi bilo nesreče, katero je tako lahko preprečiti."

Tako govorec je celo vstala, kakor bi res hotela iti.

Marie je bila tako revna v svoji onemoglosti, njene ustnice so bile toliko in — povejmo po pravici! — in njen strah pred bližnjim trenutkom tako hud, da si je ni upala odslaviti. Pač pa je mahoma vzmrzila to žensko in njeno besedičenje: čisto druge reči so polnile dušo Marje Ignatjevne! Toda proroštvo o mogoči smrti v rokah neizkušene pomočnice je premagalo odpor. Zato pa je postala do Šatova še oblastnejša in okrutnejša; nazadnje mu je prepovedala ne le gledati nanjo, marveč sploh obračati se z licem k nji. Njene muke so narasle ter si dajale duška v zmerom bolj divjem preklintanju in celo zmerjanju.

"Eh, kar ven ga pošljive," je razsodila Arina Prohorovna. "Saj niti ni več podoben človeku, samo plaši vas; uh, bled je kakor mrlič! Kaj pa je vam do tega, povejte, vi smečni čudaki! Takšna komedija!"

Šatov ji ni odgovorjal; sklenil je bil, da ne poreče ničesar.

"Poznam neumne očete v teh slučajih; nekateri kar nore. Ali ti so vsaj..."

"Nehajte, ali pa me pustite umreti! Niti besedice ne govorite! Ne maram, ne maram!" je zakričala Marie.

"Niti besedice, to ne gre, če sami niste izgubili razuma. Vsaj o stvari je treba govoriti, bi dejala sprčo vašega položaja. Povejte, ali imate kaj pripravljeno? Odgovorite vi, Šatov, ona se nič ne zmeni."

"Recite, česa je treba pravzapravi?"

"To pomeni, da ni nič pripravljeno."

Našla je vse najpotrebnejše; resnici na ljubo ji gre priznanje, da je omejila svoje zahteve do tiste skrajnosti, ki se je niti berač ne more ogniti. Nekaj se je našlo pri Šatovu. Marie je izvela ključ in mu ga pomolila, naj išče v njenem kovčgu. Ker so mu trepetale roke, je imel nekaj preveč opravka z neznanom ključavnicco. Marie je skoraj smorela nestrpnosti; ko pa je prišla Arina Prohorovna, da ona poišče, ji za noben denar ni dovolila pogledati v kovčeg in zahtevala z otročjim krikom in jokom, naj ga odklepi samo Šatov.

Po nekatere stvari je bilo treba skočiti h Kirilovu. Komaj pa je Šatov obrnil hrbet, ga je takoj začela brezumno kličati nazaj in se ni pomirila, dokler se ni Šatov ves prestrašen vrnil s stopnic ter ji razložil, da odhaja samo za minuto, po najpotrebnejše, in nemudoma pride.

"Nu, vam je težko ustreči, gošpa," se je zasmejala Arina Prohorovna. "Enkrat naj stoji obrazom proti steni, in Bog ne daj, da bi se oxi na vas, drugič jočete, ako le za trenutek odnese pete. Tako si utegne še kaj misliti nazadnje. Nu, nu, ne kujajte se, ne bodite samosvoja — saj se le šalim!"

"Ničesar si ne bo držnil misliti."

"Tatata! Če bi ne bil zaljubljen v vas kakor čmrli, ne bi divjal po ulicah z visokim jezikom in budil vseh pasov po mestu. Pri nas je oknice razbil!"

(Dalje prihodnjik.)

Frank Heller:

Blagajna velikega vojvode.

Roman.

Iz švedščine preložil F. J.—o.

I. DEL.

PALME IN PINJE.

I. POGLAVJE

dokaže bralcu mesto avoda, da je zgodovina velike vojvodine Minorka istovetna z zgodovino njenih velikih vojvod.

"Ali visočanstvo še spi?"

"Visočanstvo se je ravno kar blagoizvolilo prebuditi."

"Ali je visočanstvo že vstalo?"

"Pomagaj sem mu ravno, da se obleče, dragi Joaquin."

"Vprašajte ga, kaj bi rad za zajutrek, August!"

"Kaj pa imate pripravljeno?"

"Hm, kajf. ... Redkvice, peso, salato, potem papriko in še nekaj slične zelenjave..."

"No, no... čujete, kar ste mi sedaj opisali, dragi Joaquin, je botanični vrt, ne pa jedilni list!"

"... Sardine, ostrige in kuni..."

"Za zajutrek nekoliko prelaha!"

"Lahko, toda dobro!"

"Kaj hočemo; ako nimate drugega, potem je pač vsako vprašanje odveč!"

"Toda to lepše izgleda! Vlada darja absolutista povprašuj po vseh stvarih, samo o onih ne, ki se tičejo vladanja!"

"Vaše misli so vam v čast dragi Joaquin! Vi in vaša kuhinja sta mi dokaz, kako zelo ljubite Francijo! Takoj se vrnem!"

Ta pogovor se je vrtil lepega februarjskega jutra 1. 1910. na otoku Minorki v Sredozemskem morju. Solnce je sijalo skozi pletene zastore v dvorano, koje stene so na tapetah kazale v enakih preadkih šestokratke heraldične krone, pod njimi pa še bolj heraldične leve, ki drže v svojih šapah helebardo ovito s svojim repom. Nad temi figurami pa se blesti peterokrata zvezda, ki je osvetljujevala plemenite zveri prvotno z zlatimi, sedaj pa že s srebrno belimi žarki. Ostalo pohištvo je bilo v stili draperij in izbledele zvezde v grbu. Zofe in stoli v empirskem slogu so se razvrstile okoli male rokoko mize. Mizica za drobnarije v slogu Ludvika XV. je dostojno dopolnjevala pohištvo, ki je brez razlike na razne dobe in sloge nosilo starinske obeležje. Ako bi nepoučenemu gledalcu ne vspelo razrešiti vseh teh rebusov z levi in zvezdami, morala bi ga poučiti sestava velikovojvodske krone, obdrgnjene in izrabljene zofe in izbledele zastori, kje se nahaja.

Kajti, (zakaj ne bi izdali že sedaj tega, kar ve že davno van Evropa in kar se ne da več popraviti) žalibog — bodočnost velike vojvodine Minorka leži v preteklosti. Čas, ki sicer zaceli vse rane, je ravno ugledu vladajoče dinastije velikih vojvod Ramiro zadela teške udarce. Bili so nekdanji časi, ko so bili veliki vojvode Minorka in Majorka, "grofi betlehemski in zaščitniki svetega groba", strah in trepet vsem mornarjem v zapadnem delu Sredozemskega morja. Bojevali so se z Arabci v Španiji in v Maroku in dobivali davke celo iz Geneve, a pri vsem tem podpirali vedo in umetnost. Ali ti lepi časi so že zdavnaj minili.

Nekako v sredi 16. stoletja je turški veliki admiral Dani-paša popolnoma uničil ponosno brodovje velike vojvodine. To je bil prvi udarec ugledu dinastije, kateremu si hitro sledili drugi. Leta 1602 se je za zgodilo najhujše! Ker je bil vladajoči veliki vojvoda don Jaime velik podpornik vede in umetnosti je redil na svojem dvoru nič manj nego trinajst dvornih pesnikov, se je nezadovoljno prebivalstvo otoka Majorka pobunilo kot en moč proti vladajočemu vojvodi z zahtevo, da potrebuje tudi za sebe razvedrila. Čez noč je pobegnil vojvoda na otok Minorka; tam se je najprej oprezno prepričal, da prebivalstvo tega otoka ni takih nazorov, kakor ono na Majorki, zato se je s svojimi prijatelji izkreal v Mahonu in prevzel vladlo. Leto dni pozneje je prevzela Španija protektorat nad otokom Majorka, ki je bil take za dinastijo Ramiro za vedno izgubljen. Samo ob sebi je razumljivo, da niso niti don Jaime, niti njegovi nasledniki hoteli priznati posledice in stanja, ki je

nastalo pri revoluciji; še sto let po odepjenju Majorka so nosili vsi odepjeni dokumenti in vedno redkeje kovani denar stari napis: "Veliki vojvoda Majorka in Minorka, grof betlehemski in zaščitnik svetega groba." — Pri kraju 17. stoletja je bila "Velika vojvodina" tako blizu popolnega razpada, kakor le more biti slična država, (ki si pa takega položaja seveda nikdar ne želi). V skrajni sili vidimo velike vojvode, da se poslužujejo vseh mogočih sredstev in načinov, ako bi izboljšali obupni položaj; ta sredstva in te metode so pa hile včasih take, da se jim moramo še danes čuditi. Don Louis X. — ki je bil vzgojen v Nemčiji — se ni prav nič obotavljal in je prodal v Španski nasledstveni vojni vsi svojo armado Španiji. Ta armada se je hrabro borila v pohodu na Gibraltar, ko pa je bil sklenjen mir v Utrechtu, ukrcali so Španci svojo armado na ladje in jo prepeljali v zapadno Indijo, kjer se je uspešno borila proti domačinom — toda zelenih oranih gajev na Minorki in sinjega Sredozemskega morja ni videla nikdar več. Don Luis pa ni bil za dovoljen s svojo prvo kupnjo, zato je par let pozneje zastavil naslednjih deset letnikov svoje vojske barcelonskim Judom; denar, ki ga je zato dobil na roko, je zapravil lahkomiselno in v razumnem življenju, dokler ga ni nenadoma leta 1721 zadela kap. Na prestolu mu je sledil sin don Ramon XVII. Ta vladar je imel dobre namene, ali redkokdaj so dobri nameni tako nesrečno izpadli, kakor ravno pri Ramonu XVII. Komaj je prevzel vladlo, proglasil je (seveda s papeževim dovoljenjem) očetovo pogodbo z barcelonskimi Judi za neveljavno — mladina vojvodine Minorka je bila tako odkupljena. Hude so bile posledice. Judje, ki so znani, da se medsebojno vedno podpirajo in nastopajo vsi za enega (se so dogovorili, da donu Ramonu ne posodijo niti groša; ne samo barcelonski judje, ampak vsi njih istoverniki od Amsterdama do Cadixa so držali besedo. Zgodovinarji pravijo, da je postal zaradi te neareče don Ramon zamišljen in melaholičen. Ostanek svojega neveselega življenja je posvetil pisanju trohejskih verzov (katere mu je popravljal dvorni pesnik Emanuel iz Oporta). Umrl je leta 1740, in sledil mu je sin don Jeronimo I. s primikom Srečni.

Nikdar ne pade jabolko daleč od debla. "Nikdar" (pravi zgodovinar Carlos iz Coimbre, nečak pesnika Emanuela iz Oporta) "ni živel knez in vladar, ki bi znal bolje podžigati svoj narod za velika dela, ni v zgodovini slučajja, kjer bi narod pokazal toliko dobrohotnega priznanja prizadevanju svojega vladarja."

"Nikdar" (a to je popolnoma gotovo) "ni bil finančni položaj vojvode Minorka ugodnejši nego v prvih letih vladav donu Jeronimu. — Le nekaj je pozabil omeniti vestni kronist in pisatelj dela "Zgodovina velike vojvodine Minorka": a to je način in obojestransko prizadevanje, da knez ugodi narodu, a narod knezu. V ostalem je pa to popolnoma razumljivo; nič manj in nič več, gusarstvo je bilo ono sredstvo, s katerim si je opomogel vladajoči knez, da je mogel živeti in vladati dolgih 49 let v slavi in sijaju, ki se da primerjati samo z vladav Ludvika XV. Vrhutega pa je s temi dohodki mogel še deloma in vsaj za silo odplačevati državne dolge. Takoj, ko je prevzel don Jeronimo vladlo, vrnil se je tajen sestanek (znan v zgodovini pod imenom nočnega konventa v Ciudadeli); na tem sestanku je izjavil don Jeronimo, da se čuti pozvanega kot zaščitnik svetega groba, da iztrga to svetinjo iz rok nevernikov. Čas zato je prišel; in modri ter pobojni vladar je oborožil dvanajst gusarskih ladij, ki so odplule na odprto morje z nalogo in zapovedjo napasti vsako ladjo pregrešnih nevernikov, kjerkoli jo najdejo in izsleda. Kupčija je šla dobro, napolnila bi še večje blagajnice, toda blagajne razkošnega vojvode don Jeronima Srečnega ni moglo napolniti nič na svetu. L. 1789. je nenadoma umrl, ko je slišal prve vesti o izbruhu francoske revolucije. Sledil mu je sin don Jeronimo II., ki mu je zgodovina v vsi pravico dala primerek "Nesrečni", nesrečen, ker se je rodil v času, ki ga ni mogel razumeti. Komaj je prevzel vladlo, ko ga je že začela preganjati nesreča. Ena njegovih ladij je leta 1793 pomotoma napadla neko angleško transportno ladjo napoti v Toulon; angleška mornarica, ki je kri-

žala v bližini je obkolila gusarsko ladjo kakor roj razdraženih os, pobesili so vse posadko reparske ladje, a pri pregledovanju ladijskih dokumentov so Angleži našli povelje velikega vojvode Minorka, Angleži, kakršno so že, niso dolgo premišljevali, v največji naglici odposlali so nad Minorko svojo križarko "Formidable", ki je razbila in porušila vseh enajst drugih gusarskih ladij in dala na ta način vojvodi donu Jeronimu rahel migljaj in opomin, da naj preneha in konča svojo vojno za sveti božji grob. Temu opominu se je pokoril plemeniti vladar Minorka z največje naglico in poslušnostjo. Sicer je do onega dne njegov dvorski pesnik Alessandro iz Lizebora (pranečak Emanuela iz Oporta) pisal in razpošiljal po svetu zabavljice proti direktoriju na Francoskem in proti Napoleonu Bonaparte, toda to ni motilo donu Jeronima II., da ne bi sedaj poskušal doseči nekako zblizanja z Francijo, ali ti poskusi so bili skrajno nerodni in zblizanja je bilo hitro konec. Po miru v Amiensu je izjavil prvi konzul, ki nikdar ni ničesar pozabil, da je dinastija Ramiro na otoku Minorki prenehalo vladati, poslal je francosko eskadro, ki je 25. oktobra pod poveljstvom admirala du Vallona zasedla otok in ga proglasila "kot ograneke južnofrancoskih gorskih grebenov" za francosko posest. V največji naglici je pobegnil don Jeronimo naprej v Španijo, ko je pa po sestanku v Bayonni zvedel, da se približuje Napoleon s svojo močno in dolgo roko; jo je odkuril na Angleško. Šest dolgih let je živel med Angleži, katerih se je sicer bal kot kuga, a vendar je več čas prekinjal Francoze in njih zmagoznega cesarja.

Vendar je prišlo leto 1814; bres odmora in počitka je hitel don Jeronimo k svojemu zvestemu narodu in mu po slavnih vzhledih takoj izdal manifest, v katerem ga je v prvi vrsti opozoril, da mu je zvesti narod na dolgu civilno listo za zadnjih 12 let in da pričakuje, da mu jo tudi počiteno izplača. Toda naenkrat je prišlo poročilo, da je Napoleon zapustil otok Elbo in prevzel vladlo. Ta vest pa je za vselej skrila na varno dona Jeronima. Iz strahu ga je namreč zadela kap, umrl je, a na prestolu mu je sledil sin don Ramon.

Prišlo je 19. stoletje, težka doba za vladarje, in razumljivo je, da ta čas ni bil po okusu dinastije Ramiro. Seveda "trgovina in obrt je cvetela" (Zgodovina velike vojvodine Minorka, nova serija, knjiga IX., stran 285.), razvijalo se je ribarstvo na rake in morske pajke vsako leto bolj in bolj, na severni strani otoka so odkrili doleje neznane vrelce kisle vode, toda vsi državni dohodki in davki niso zadostovali za odplačevanje dolgov iz 18. stoletja, ki so se z vedno naraščajočimi obrestmi pretvarjali v grozne plazove... Posledice so bile neizogibne: velika vojvodina je padla v pest oderuhov. Že v sredi 19. stoletja je bil denarni in gospodarski položaj velike vojvodine tak, da ni bilo v vsi Evropi večje banke ali denarnega zavoda, ki bi ne imela posla z Minorko. Celu na dvoru velikih vojvod se je pojavilo pomanjkanje, zato ni čudno, da so se hoteli don Ramon XVIII., njegov sin don Ramon XIX. parkrat odpovedati vsem pravicam na prestol očetov. "Težka je dedščina", tako je govoril večkrat don Ramon XIX. svojemu mlademu sinu "ki ti jo zapuščam". — Slednjič je umrl don Ramon XIX. in prestol je zasedel leta 1892 njega 17letni sin don Ramon XX. "ki ga je podpravljal narod z velikanskim navdušenjem in ljubeznijo". (Zgod. velike vojvodine Minorka, nova serija, zvezek XIV. stran 36.)

(Dalje prihodnjik.)

RAD BI IZVEDEL

za rojaka Alois Dremil po domače Jakobček, vas Doba, fara Šentvid, Dolensko. Nekaj zelo važnega mu imam sporočiti, naj se prijavi na moj naslov. Rojake prosim, da mi sporoči njegov naslov; bom zelo hvaležen. Naslov: Tony Blatnik, P. O. Box 835, Panama, Ill.

Za kuhanje piva doma

Imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poiskajte in se prepričajte, da je doma pri nas, kuhani vedno le najboljši in najcenejši. Dobiti je tudi zbirke sodov, steklenice in raznih lončev, itd.

Mi vam dostavimo naročilo po pošti, točno v vse kraje.

Grocerijam, sladničarjem in v prodajalnih delnicah damo primeren popust pri večjih naročilih. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR,

6401 Superior Avenue, Cleveland, O.